

Izobraževanje – obveznost ali priložnost?

Primer Angole

✍️ Tomaž Gorenc

Po nekaj mesecih dela v Slovenskem šolskem muzeju kot vodič sem bil občasno presenečen, ko smo s skupinami pri sprehodu skozi zgodovino šolstva prišli do Marije Terezije. Ob mojem vprašanju, ali kdo pozna gospo na sliki, je nemalo mladih obiskovalcev povedalo ime, pa čeprav nimajo zgodovine v šolskem predmetniku. Velikokrat zraven sledijo vzdihni "zaradi nje je šola postala obvezna", ko je s splošno šolsko naredbo leta 1774 želela, da bi minimalna splošna izobrazba postala čim bolj množična.

Foto: arhiv Tomaž Gorenc

Šola pri marsikaterem posamezniku vzbuja nekakšno neložljive, naveličanost in dolgčas kljub dobri učiteljevi pripravljenosti na učno uro. Seveda je treba poudariti, da to ne velja za vse šolarje. Metanje vseh v isti koš bi bilo krivično.

Bodoče učitelje na fakultetah učijo uporabljati razne učne metode in pripomočke, ki izboljšujejo kakovost učnega procesa ter povečujejo učencevo zainteresiranost. Pri pouku pa kljub vsemu učinek še vedno ni tak, kot bi si želeli.

Imel sem možnost poučevati angleščino, športno vzgojo ter občasno nadomeščati učitelja geografije v Angoli. Poleg pedagoške dejavnosti sem opravljal tehnična in organizacijska dela ter raziskoval zgodovino in geografi-

jo države za izdelavo svoje diplomske naloge. V času bivanja sem imel lepo priložnost dobro spoznati angolsko kulturo, ljudi in njihov način življenja.

Za kratek oris: gre za hitro razvijajočo se državo v podsaharski Afriki, kjer veliko pozornosti namenjajo šolstvu. Ko sem za diplomsko nalogo z domačini pripravljaj intervjuje, so skoraj vsi pripisali šolstvu in izobrazbi največji pomen. Večina Angolcev se namreč zaveda, da jim izobrazba odpira pot v boljše življenje. Tega se zavedamo tudi mi, Evropejci, le da je to za nas velikokrat samoumevna stvar. Vse nam je na razpolago, študiramo lahko tudi 10 let in več, če želimo. Takšen odnos do izobraževanja se pogosto odraža v razredu. V Angoli pa je po podatkih The World Bank med leti 2007 in 2011 skoraj 500 tisoč otrok ostalo brez osnovnega šolstva, od tega 370 tisoč

deklic. Tu lahko vidimo, da po svetu izobrazba ni vedno samoumevna stvar.

Zanimive so bile hospitacije pouka pri domačih učiteljih, ko je bila ena in edina metoda poučevanja 'ex catedra'. V razredu sta kljub temu vladala mir in zanimanje za učno vsebino. Vede, kot so didaktika, pedagogika ali psihologija, se za učitelje tam šele uveljavljajo – prevladuje predvsem teorija. Na splošno je angolsko sodobno šolstvo v porodnih krčih (kot tudi nekateri drugi sektorji), saj se sooča z razvojnimi problemi zaradi več kot četrto stoletja dolge državljanske vojne, ki se je v tej državi končala leta 2002. Otrok je več kot je na razpolago šolanih učiteljskih kadrov. Oblasti ta problem rešujejo s tujimi profesorji, predvsem s Kubanci¹. V zadnjih letih pa se povečuje tudi število profesorjev s Portugalske in drugih evropskih držav zaradi krize

delo na stari celini. Velika spona, ki oklepa ne le šolstvo, je vsekakor še iz vojnih let močno zakoreninjena korupcija, kateri sem bil priča tudi med svojim delovanjem.

Angola se je po poročilu organizacije Transparency International, ki se bori proti korupciji, leta 2010 uvrstila na 168. mesto od 178 držav z indeksom 1,9 (od 10). Omeniti je treba še velike regionalne razlike med relativno nerazvito, ruralno notranjostjo in urbanizirano ter razvito obalo, z največjim ekonomskim centrom Luando. Angola ima kljub raznim problemom pred sabo svetlo razvojno prihodnost, predvsem zaradi pomembnih naravnih virov (nafta in diamanti). Če bodo voditelji omogočili pravilno in pravično izkoriščanje le-teh ter vlaganje dobička v razvoj in napredek, se bo indeks človekovega razvoja (HDI)² pomembno zvišal. Razvoj je proces, ki se ga ne da preskočiti in stvari spremeniti čez noč.

Živimo v dobi globalizacije, omrežij in povezovanja. S pomočjo sodobnih

informacijskih virov je to zelo lahko doseči. Pri vsem tem mi dostikrat pride na misel rek očeta didaktike J. A. Komenskega: "Od znanega k neznanemu, od lahkega k težjemu, od bližjega k daljnemu". Šola je kot vzgojno izobraževalna ustanova za doseganje tega zelo primerna. Učenci imajo veliko predmetov in priložnosti, predvsem pa tehnoloških pripomočkov, s katerimi lahko spoznajo globalne probleme, med njimi tudi problematiko šolstva po svetu. Delo po skupinah, metoda razgovora, debate, raziskovalne naloge, šolski projekti so dobri načini osveščanja slovenskih šolarjev o izbrani temi. Moje izkušnje pri sodelovanju v projektih Angola 2010 in 2011 ter projektom tednu na BIC (Biotehniški izobraževalni center) Ljubljana so zelo pozitivne. Učence namreč tovrstne tematike zelo zanimajo in jih pritegnejo k nadaljnjemu sodelovanju. Kar nekaj slovenskih šol se je na primer vključilo v zbiranje šolskih potrebščin za angolske šolarje. Solidarnost je kljub kriznim časom

plemenita gesta in poučna za otroke. S tovrstnimi dejavnostmi osveščanja in sodelovanja učencem predstavimo, da stvari niso povsod samoumevne. To je med drugim tudi vzgoja in občutek za sočloveka v času, ko so vrednote na veliki preizkušnji. Po mojem mnenju pa posameznik lahko naredi največ, če se sam odloči za prostovoljstvo, saj s tem deli svoj čas in talente neposredno s tistimi, ki jim to ni omogočeno. ■

Opombe

1. Kuba je bila še iz vojnih let velik zaveznik angolske vladajoče stranke MPLA. Fidel Castro je v tem času nudil denarno, ideološko, vojaško in kadrovsko pomoč.
2. Indeks človekovega razvoja (Human Development Index) je merilo, izračunano na podlagi življenjske dobe, pismenosti, stopnje izobrazbe in življenjske ravni kake države.

Viri

The World Bank: URL: <http://data.worldbank.org/indicator> (10.4.2012)

The Transparency International: URL: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results (10.4.2012)

Foto: athiv Tomaz Corenc